

Filosofie a mýtus

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[1993](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 19. 8. 1993
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 19. 8. 1993

Filosofie a mýtus

Filosofie vznikla (byla vynalezena) v době převážně poznamenané religiozitou (tj. upadajícím mýtem resp. jeho mytičností, která už jevila povážlivé známky konce svých možností). Již to muselo samotnou filosofii nějak poznamenat, tj. ovlivnit. Kromě toho máme důvody předpokládat, že vznik filosofie je spjat a přímo podmíněn (ovšem nejen umožněn, ale také stimulován) vynálezem pojmů a pojmovosti. To zase znamená, že látka, která byla takto pojmově uchopována a zpracovávána, musela být již dříve nějak k dispozici. K dispozici bylo v té době jednak nejrozumnější mytické podání, jednak mýtem sice ovlivňovaná, ale v té době už do jisté míry na mýtech nezávislá a stále víc se postupně emancipující zkušenost (nejen s přírodou, ale zejména také s životem obce). Od samého počátku můžeme sledovat, jak se filosofie a filosofové stávali terčem občasných vln nevraživosti a nepřátelství. Možná, že motivem této nevraživosti byla skutečnost, že pojmovost a sama filosofie byly něčím novým, možná však také, že filosofové byli ve své distanci proti dosavadní tradici ať už záměrně, ať jenom fakticky a bez zvláštního úmyslu příliš odvážní, radikální, někdy ve své kritické distanci až neodůvodněně a přehnaně agresivní a arogantní. Filosofie však zpočátku dost dlouho neznamenal žádný přímý útok na religiozitu v její podstatě, ale daleko spíše se pokoušela ji pročistit a vylepšit právě těmi novými prostředky, které měla ve svých rukou. Právě proto musíme kriticky vidět, že samo sebepochopení a sebe-vědomí filosofů a jejich prostřednictvím i filosofie, které chtělo tento nový způsob myšlení stavět na docela jiném základě, než na jakém se odedávna rozvíjelo myšlení mytické, totiž na tzv. LOGU, bylo poněkud nadnesené až přemrštěné. Filosofie nadále podržovala něco z mytické resp. mytologické tradice, ale zbavovala ji pouze (pokud to jen bylo možné) její narativity, na jejíž místo všude přiváděla pojmové zpracování a s ním spojenou „racionalizaci“. Filosofie tedy od počátku a ještě dlouho i potom představovala jen jakousi racionalizaci mýtu a mytičností, a nebyla tedy nikdy naprostou protivou mýtu.

(Písek, 930819–1.)